

VOKSEN

uddannelse

Nr. 106 • Oktober 2013

KURSISTTRIVSEL

NYE RAMMER FOR HF

GSK's SUCCES – OG SU

UDFORDRINGER MED AVU

VUC

Læs i dette nummer

- Lederen 2
- Fra cykelkælder til åbne læringsmiljøer 4
- Årskarakterer på HF kan mindske
frafaldet 9
- Den psykologiske rådgivning på KVUC
– status og evaluering 11
- To fortællinger om gymnasial supplerings ... 16
- Analyse om nye udfordringer for VUC
– fokus på almen voksenuddannelse 19
- Et interview om AVU-udfordringer 22

VOKSENuddannelse

Kong Georgsvej 17, 2950 Vedbæk.
Tlf. og fax 45 89 32 73. E-mail sfa@kvuc.dk
Redaktion: Søren Fersløv Andersen (ansv.)
og Benny Jacobsen.
Udgiver: I/S Voksenuddannelse. Oplag: 1.200
Forside: Nermin Durakovic
Layout: Karen Hedegaard. Tryk: Kailow Graphic

Deadline for artikler til nr. 107 er den 22. nov. 2013

Lederen

Hans Jørgen Hansen,
formand for Lederforeningen for VUC

■ Indretningen af vores uddannelsessystem fylder fortsat meget i den politiske debat. Man mærker tydeligt, at det ligger regeringen stærkt på sinde at skabe de nødvendige reformer, der kan øge uddannelsernes kvalitet. Det er også regeringens klare mål, at vi som samfund pine-død skal minimere den desværre store gruppe af unge mennesker, som trods mange års skolegang forbavsende nok ikke har fået noget ud af det og står med en meget svag ballast i forhold til de helt grundlæggende kompetencer.

Før sommerferien lykkedes det efter svære forhandlinger at komme i hus med en omfattende folkeskolereform. Det har til gengæld været meget vanskeligere at få skabt enighed om en reform af erhvervsuddannelserne. Det såkaldte erhvervsuddannelsesudvalg, som bl.a. bestod af arbejdsmarkedets parter, måtte i begyndelsen af juni kaste håndklædet i ringen. Trods et intenst arbejde lykkedes det ikke udvalget at få skabt den nødvendige konsensus om kvalitet, adgangskrav og spørgsmålet om praktikpladser.

Siden har regeringen og embedsmændene i de forskellige ministerier arbejdet videre med denne vigtige reform, som statsminister Helle Thorning-Schmidt allerede på Folkemødet ud-råbte til at være efterårets store politiske projekt, som hun som regeringsleder ville følge til dørs. Lige efter sommerferien stod det klart, at der på Christiansborg var ved at ske noget i forhold til synet på adgangskrav til erhvervsuddannelserne. Det var pludselig blevet *comme il faut* at betragte adgangskrav som et helt legitimt redskab til at højne kvaliteten og for at gøre uddannelserne mere attraktive.

Utålmodigheden efter at få en aftale om erhvervsuddannelserne på plads er stor – både politisk og i uddannelsesverdenen. I vores egen sektor vil det også give mere afklaring, når vi eksakt ved, hvad der kommer til at ske. Men allerede nu tegner der sig et billede af, at VUC'erne vil kunne komme til at spille en vigtig rolle i forhold til den gruppe, der med ind-

førelsen af adgangskrav ikke kan komme ind på erhvervsuddannelserne.

VUC har en stor ekspertise i lige præcis denne målgruppe. Og vi ved fra den undersøgelse af almen voksenuddannelse, som Lederforeningen for VUC sammen med tænketanken DEA i juni måned offentliggjorde, at VUC allerede gennem flere år har fungeret som forberedelse til erhvervsuddannelserne. Analysen viste, at 59 procent af fuldtidskursisterne på avu efterfølgende går videre på erhvervsuddannelserne.

I forhold til de politiske forventninger om, hvordan forberedelsen til erhvervsuddannelserne kan struktureres og tilrettelægges, skal man være opmærksom på, at der er et knivskarpt fokus på resurseforbruget, og at VUC's indsats derfor skal være meget målrettet. Man må gå ud fra, at de fagligt stærkeste i gruppen af afviste personer vil kunne blive klar til erhvervsuddannelserne gennem undervisning i f.eks. dansk og matematik i en kortere periode på måske 6–8 uger. Omvendt ved vi også, at nogle af de mere fagligt udfordrede grupper skal have længere tid og ikke kan kapere uddannelsesforløb af meget kort og intens varighed.

Jeg har som formand for Lederforeningen for VUC i flere sammenhænge gjort gældende, at VUC gerne vil være med til som sektor at løse denne højt prioriterede opgave. Vi har det pædagogiske beredskab og den nødvendige fleksibilitet, og VUC'erne er eksperter i at hjælpe folk videre, når det gælder almen opkvalificering af de mest grundlæggende kompetencer. Vi bør derfor både spille en rolle i forhold til de korte turboforløb og den længerevarende forberedelse.

Det er også vigtigt, at vi som sektor formår at give vores avu-tilbud den nødvendige målretning, således at kursisterne og vores omverden ved, at avu også er en direkte adgangsvej til erhvervsuddannelserne. Her er det på sin plads at tilføje, at vi som sektor står med den udviklingsopgave, at vi skal øge gennemførelsesprocenterne på avu og reducere frafaldet.

Der er ikke tvivl om, at vi med reformen af erhvervsuddannelserne får nogle gode muligheder for at bringe VUC's uddannelser og ekspertise i spil. Vi har ganske enkelt en forpligtelse til at tage disse opgaver på os. Det er nemlig i forhold til de

store politiske initiativer og reformudspil blevet stedse tydeligere, at det forventes, at vi kan levere gode løsninger og stille med det nødvendige beredskab. Det vil også gøre sig gældende med konthjælpsreformen, der træder i kraft 1. januar 2014.

Sideløbende med at vi skal kunne levere varen, når det gælder de specifikke, politisk dikterede uddannelsesopgaver, er det af afgørende betydning, at vi også er dygtige til at reflektere over sektorens profil og identitet. Rent aktivitetsmæssigt går det bedre end nogensinde på VUC. Vi har virkelig bidt os fast i forhold til de unge voksne, og 80 procent af vores kursister er under 30 år.

Men det er også i opgangstider, at man skal være i stand til at spille rollen som djævlens advokat og spørge ind til, om de veje, som VUC-sektoren betræder i forhold til målgrupper og uddannelsesfokus, også er de rigtige set i et længere, strategisk perspektiv. Derfor har vi i Lederforeningen for VUC sat en profil- og identitetsproces i gang, således at vi til generalforsamlingen i april 2014 kan ruste os til at indløse fremtidens krav og stå stærkest muligt i forhold til de uddannelsespolitiske prioriteringer.

Man skal nemlig holde sig for øje, at politikerne efter at have sat en erhvervsuddannelsesreform på skinner vil kaste sig over nye opgaver og forholde sig til andre, presserende uddannelsespolitiske problemstillinger, som har været sat på stand by i det forløbne år. Meget tyder på, at man vil begynde at se på, om vi har indrettet os på den rigtige måde, når det gælder samspillet mellem de fire gymnasiale uddannelser. Hvilken rolle skal f.eks. hf-uddannelsen fremadrettet spille? Og hvordan bør man ideelt set videreuddanne sig efter hf?

De uddannelsespolitiske udfordringer, som Danmark står overfor, bliver ikke løst med en erhvervsuddannelsesreform. Der vil stadig på en lang række områder være behov for politisk handling. Hvis vi som sektor skal være på omgangshøjde med morgendagens reformdagsorden, er det vigtigt, at vi får en god og udbytterig proces i forhold til VUC's profil og identitet.

Ny virkelighed, ny pædagogik og ny rammer på hf:

Fra cykelkælder til åbne lærings

Marianne Karlshøj
Afdelingsforstander
HF & VUC FYN Odense Sønder sø

Gitte Bruus Albrechtsen
Pædagogisk leder på hf
HF & VUC FYN Odense Sønder sø

■ I løbet af de sidste 4 år har vi oplevet en kraftig stigning i tilgangen af hf kursister, hvilket har sat fokus på organisering, rekruttering, lokaler og

kompetenceudvikling. Man kan sige at vi i bogstaveligste forstand er vokset ud af de vante rammer. I dag tæller vi ca. 1700 årskursister på hf og 175 hf-lærere, der underviser 9 forskellige steder i Odense midtby.

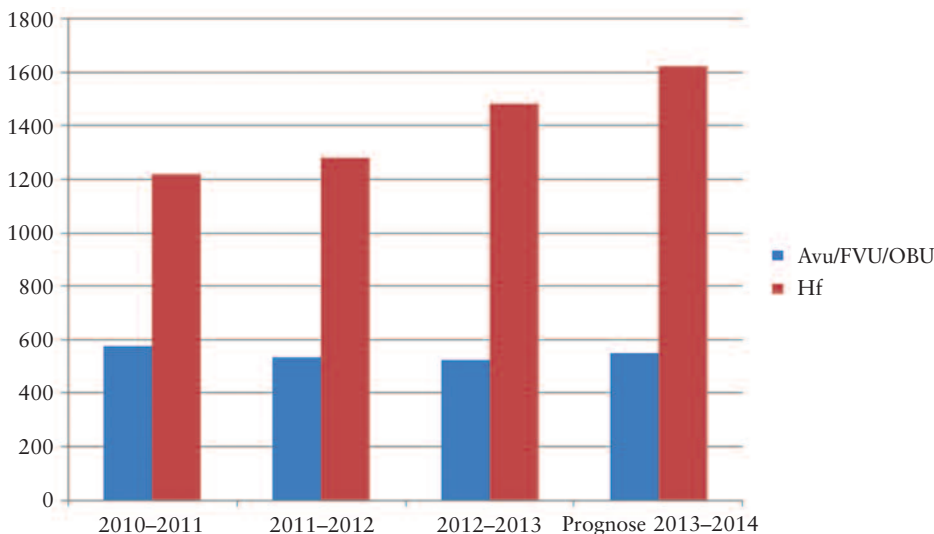
I takt med samfundets og målgruppernes behov har vi set en palet af forskellige tilrettelæggelsesformer i spektret mellem nær og fjern undervisning vokse frem, flere tonede klasser og pakker har set dagens lys og endelig er også hf2 kommet til.

En skole med en vision

Alt i alt fordrer denne forandring udvikling af nye samarbejdsflader, kommunikationskanaler og ikke mindst et behov for et stærkt fokus på didaktik og pædagogik, således at vi som institution i højere grad er i stand til at løfte vores samfundsmæssige opgave: at sikre fynboerne et reelt, lokalt tilbud om fortsat almen kompetencegivende og studieforberedende ungdoms- og voksenuddannelse.

Og hvordan kan vi håndtere dette ansvar? Det kan vi, fordi vi er en uddannelsesinstitution med

Udvikling i årskursister

miljøer

en vision. I vores daglige arbejde integrerer vi afdelingens 'Vision 2015' via handleplaner, som er vores interne guidelines for, at vi som organisation kan udvikle os i takt med samfundets behov og efterspørgsel i dyb respekt for VUC's oprindelige formål: at servicere de borgere, der ønsker en kompetencegivende eksamen i forbindelse med de stigende krav om formelle kompetencer i samfundet.

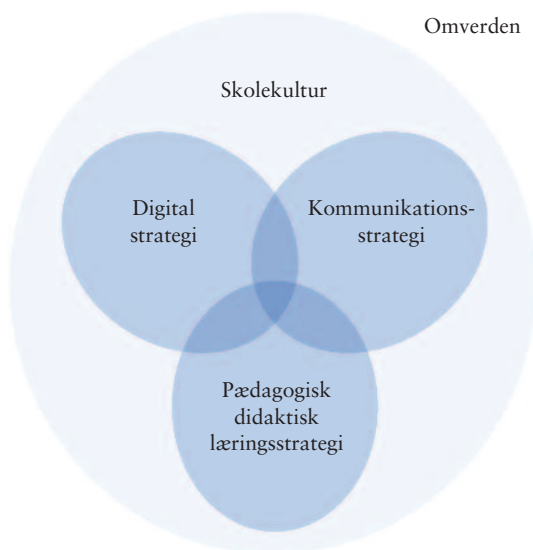
Frem til 2015 arbejder vi med følgende 3 udvalgte strategiske indsatsområder:

- *Pædagogisk og didaktisk læringsstrategi*, der rummer tiltag i og omkring undervisning for at styrke kursisternes gennemførelse og sikre, at VUC er et attraktivt studie- og læringsmiljø for unge og voksne med en rummelig og inkluderende skolekultur med aktivitet, engagement, anerkendelse, humor og kreativitet f.eks. to-lærerordning, tidlig indsats, relationsarbejde m.m.
- *Digital strategi*, der faciliterer en bred anvendelse af IT i alle fag til at understøtte kursisternes læring f.eks. ved at aktivere, variere, tilgodese læringsstile, understøtte undervisningsdifferentiering etc. Den digitale strategi tager udgangspunkt i, at alle hf kursister forventes at medbringe egen PC til undervisningen.
- *Kommunikationsstrategi*, der sætter fokus på et kvalitetsløft af informationsniveau og kommunikation med vores kursister. For at sikre kursisternes trivsel anvendes de sociale medier qua en facebookside for at møde kursisterne, hvor de er. Derudover har vi oprettet en husstruktur og styrket den lokale hjemmeside samt interne kommunikationskanaler med det formål at skabe et nært forhold til vores kursister.

Anvendelsesorientering – videre efter hf

I vejledningen arbejder vi fortsat med brobygningsindsatser til videre uddannelse med tæt kontakt til studievejledere på de videregående uddannelser. Der afholdes forskellige typer af infodage og studiepraktik for at guide kursisterne i forbindelse med fremtidig uddannelse og jobvalg.

Desuden arbejdes der meget bevidst med

anvendelsesorienteringen, idet at en stor del af vores tonede forløb er planlagt og afvikles i et samarbejde med aftagerinstitutioner.

Vi har bl.a. i forbindelse med projekt "Videre efter hf" med bevilling fra Region Syddanmarks Uddannelsespulje samarbejdet med konkrete korte- og mellemlange videregående uddannelser ved University College Lillebælt og Erhvervsakademiet Lillebælt. Målet har været at styrke den anvendelsesorienterede og professionsrettede vinkel i hf-undervisningen.

Faglærere fra vores egen organisation og faglærere fra de samarbejdende videregående uddannelser har i fællesskab udviklet forskellige tværfaglige og anvendelsesorienterede forløb, og hvor professionsretningen omfatter både form og indhold.

I nogle tilfælde har samarbejdet med de videregående uddannelser været fokuseret omkring anvendelsesorienterede camps. Her har det tværfaglige og professionsrettede samarbejde om nyudviklede forløb været koncentreret i en afgrænset periode. Og det er en klar fordel, når mange parter/institutioner er involveret.

Samarbejdet i forbindelse med camps har bestået i forberedelse ved faglærere/studievejledere fra de forskellige uddannelser (inkl. research og forberedende lektioner) – og i gennemførelse ved hf-faglærerne med rådgivning fra de videregående uddannelser til kursisterne ved løsning af den konkrete opgave. Opgaverne har været udvalgte cases inden for et fælles tema, dog har en enkelt camp fundet sted på en fynsk virksomhed, hvor kursisterne havde fået en helt konkret opgave at løse!

HF & VUC FYN støtter op om, at vi ”med basis i en forståelse af nutiden og fortiden møder fremtiden lyttende, kreativt og skabende og ikke downloadende, repeterende og fastholdende gamle dyder og mønstre for deres egen skyld” (Steen Hildebrandt), nemlig at vi ikke alene er optaget af ”best practice”, men også af ”next practice”!

Et historisk tilbageblik

”Nu er der gået 25 år. Hvordan ser det ud om yderligere 25 år? Det er svært at spå, men sikkert er det, at en eller anden form for voksenundervisning har vi også til den tid. Jeg vil håbe, at udviklingen ikke medfører et stift og statisk uddannelsessystem, men derimod et, der, som jeg tidligere har nævnt, må kunne udfylde hullerne i folks uddannelse, tilpasse sig tidens krav og hele tiden søge nye veje.”¹

Ovenstående citat er hentet fra interview med den daværende amtskommunale repræsentant Kurt Habekost i forbindelse med udgivelsen af Odense Forberedelseskursus Jubilæumsskrift d. 22. september 1983! I 1978 blev Forberedelseskursus overtaget af amtskommunerne, der administrerede disse indtil strukturreformen i 2007, hvor amterne blev nedlagt og de 5 regioner etableret.

”VUC fik som institution sit navn i forbindelse med Lov om almen voksenuddannelse fra

1989... Med navnevalget, VUC, ønskede man at understrege, at undervisningen af voksne var frigjort fra folkeskolen og gymnasiet.”²

Uanset nyt navn og logo var målgruppen for VUC formelt set den samme – nemlig de borgere, der ønskede en kompetencegivende eksamen i forbindelse med de stigende krav om formelle kompetencer i samfundet.

Der er gået endnu 30 år, men alligevel står citatet til troende og VUC har bevist sit værd som en værdifuld medspiller i det uddannelsespolitiske spil og som en seriøs og værdig varetager af tilbud om kompetencegivende undervisning for unge og voksne på mange niveauer.

Odense Forberedelseskursus ekspanderer

I takt med etableringen af velfærdssamfundet og dermed også behovet for uddannelse kunne VUC Odense i 1969 flytte ind i dele af den tidligere pigegrealskole Holsedore, men pladsen var alligevel for trang og i perioden 1972-73 blev der undervist 7 steder i byen – herunder også Jernbanegade Skole. Lokalebehovet var stort og man lejede lokaler rundt om i byen, hvor det var muligt. Af kuriøse steder kan nævnes ”katakomberne”, der var tre kælderlokaler- det ene lokale en cykelkælder – under Teknisk Kollegium på Jagtvej i Odense. Der har været afholdt undervisning i lokaler lige under Dorrit og Erik Hybels danseinstitut til tonerne af en radiogrammofon og diverse danseinstruktioner ”Ouick, quick – slow”, i skakklubbens lokaler i Vindegade I Odense, i Vestergade 37 ”hønsstigen” og i Vindegade 53 i Odenses tidligere Fattiggård.³

Ved amternes nedlæggelse etableres en fællesadministration for alle VUC’erne på Fyn og de enkelte VUC’ere udstyres med en afdelingsforstander. HF & VUC FYN Odense Sønderø er hermed en realitet som en afdeling under HF & VUC FYN.

1 S. 27 Odense Forberedelseskursus Jubilæumsskrift 1983. Redaktion Erik Clausen, Hugo Schwabe og Ernst Bjarke Jensen.

2 http://www.denstoredanske.dk/Erhverv%2c_karriere_og_ledelse/P%c3%a6dagogik_og_uddannelse/Voksenuddannelser_og_folkeoplysning/VUC

3 S. 9-12 i Odense Forberedelseskursus Jubilæumsskrift 1983. Redaktion Erik Clausen, Hugo Schwabe og Ernst Bjarke Jensen.

Ny virkelighed – ny bygning

Det er en udfordring at skabe sammenhængskraft på Fyns største afdeling. Derfor er det med stor glæde og store forventninger, at vi ser frem til at kunne tage et nyt fælles hus i brug i sommeren 2014 – et byggeprojekt, som har været undervejs i mange år og endelig fandt bevilliget fra Finansministeriet i 2011.

Men et fælles visionært udgangspunkt er, at vi ikke underviser *på trods* af de fysiske rammer. I forbindelse med vores nye bygning har vi turdet drømme og tænke fremadrettet, hvor den traditionelle klasseundervisning med én lærer, ét lokale og én bestemt gruppe af kursister ikke nødvendigvis er den eneste løsning på det mest optimale læringsrum. Medarbejdere fra hele organisationen har været engageret i brugergrupper, projektarbejder og strategiseminarer med det formål at udvikle de ønskværdige, innovative og pædagogiske rammer, der understøtter kursisternes læring anno 2015 og fremover. I dette arbejde har vi bl.a. ladet os inspirere af den pædagogiske forskning om åbne læringsrum og indført et helt nyt pædagogisk begreb: klynger.

Nye indre og ydre rammer for læring

En klynge er 4 klasser/hold, hvor der er tre lokaler og en åben zone. Dette betyder i al sin enkelthed, at der ikke er 4 vægge omkring en klasse/et hold hele tiden. I Buchwaldsgade er der pt. etab-

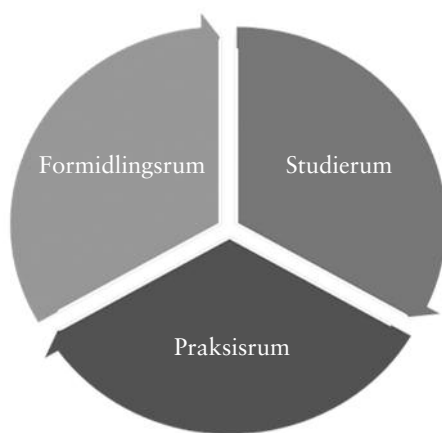
leret vandreklasser i de fag, der ikke kræver et decideret faglokale, hvor klassen/faget pt. er skemalagt en uge i hver type lokale. I en klynge forefindes et traditionelt klasseværelse, et klasseværelse møbleret med innotab stole og borde langs væggen og endelig en høj bordopstilling i det åbne rum – en zone – uden vægge omkring.

Både tonede forløb og enkeltfag er skemalagt i klyngerne. En del af de tonede forløb er parallel-lagte i en stor del af fagene, således at der kan afprøves forskellige samarbejder imellem fagene og på tværs af fagene.

I og med, at der faktisk er skemalagt undervisning i de åbne zoner, så stiller det krav om, at der etableres nogle spilleregler, således at man tager de nødvendige hensyn til, at der arbejdes i de åbne zoner.

Der er på den måde gjort op med det kendte princip om larm i zonen – på gangen og ro i lokalerne, hvor der her kan siges, at det fungerer bedst for alle parter, hvis man larmer i de lukkede lokaler og er stille i zonerne af hensyn til de hold, der arbejder i zonerne! Konkret betyder det så, at arbejder man med Cooperative Learning, synger sange og eller har højlydte aktiviteter, så bør man gøre det, når man har et lukket lokale til rådighed.

For den enkelte underviser betyder dette, at de skal indrette sig efter nogle fysiske rammer og dette påvirker den type af aktiviteter man med fordel

kan lægge ind i sit fag alt efter i hvilket fysisk rum man befinder sig.

Tager man udgangspunkt i de 3 læringsarenaer, formidlingsrummet, studierummet og praksisrummet, så giver det umiddelbart mening at udnytte zonerne til studierum og praksisrum. Desuden er lokalerne med innotab-stolene velegnede til fysiske aktiviteter, idet lokalerne er meget fleksible.⁴ Ovenstående er udtryk for de umiddelbare holdninger, som de involverede lærere har givet udtryk for.

Opgør med dogmer

Der er en veletableret teamstruktur på HF & VUC FYN Odense Sønder sø, men den udfordres yderligere af de nye ydre rammer, som peger hen imod etableringen af institutionslæreren, en teamlærer, der ikke kun mødes med sit team, men som arbejder i klyngen på tværs af fag og på tværs af årgange. Med OK 13 er der lavet rum for, at den enkelte lærer kan udnytte sin tid med kursister, der ikke nødvendigvis tilhører den enkelte lærer i et fastlagt skema, men hvor man som lærer tilbyder sin faglige, pædagogiske og didaktiske kompetence, hvor der er behov for det og dermed bliver bærer af skolens fælles læringskultur.

Dogmet om en lærer i en klasse i et rum er hermed under forandring på HF og VUC FYN Odense Sønder sø. Desuden virker de nye rammer

for læringen også ind i fagene og i denne forbindelse med anvendelsen af IT og web 3 værktøjer, der er et af indsatsområderne.

Den meget differentierede målgruppe og de nye fysiske rammer udfordrer i høj grad klasseledelse og relationsdannelse. Dion Rüsselbæk Hansen har netop afsluttet et forskningsprojekt, hvor der er udgivet to rapporter: i tale *"Social inklusion/eksklusion og handling"* og *"Viljen til forandring i tale og handling"*.

Midt i orkanens øje

Lærerkræfterne ved HF & VUC FYN Odense Sønder sø er grundstenen i udviklingen. De har båret kerneydelsen fra at undervise i cykelkældre i 1970'erne til snart at skulle indtage en ny skole, hvor den fysiske indretning udfordrer nye tiltag i forhold til, hvordan man arbejder i fagene og mellem fagene med den differentierede kursistgruppe. Årene har bevist, at de leverer et suverænt stykke arbejde og formår at sætte sejlene på trods af forskellige fysiske og pædagogiske vilkår, hvorfor HF & VUC FYN Odense Sønder sø ser frem mod indtagelsen af en ny bygning, hvor udviklingen kan fortsætte. Så HF & VUC FYN Odense Sønder sø lever stadig meget aktivt op til:

"...at kunne udfylde hullerne i folks uddannelse, tilpasse sig tidens krav og hele tiden søge nye veje."

4 S. 81 i "Undervisningsdifferentiering- i kontekst" af Steen Hilling, Lotte Behrend & Micki Sonne Kaa Sunesen. Munkholm Forlag 2011.

Årskarakterer på hf kan mindske frafaldet

Af lektor Carsten Nejst Jensen,
HF & VUC Nordsjælland

■ På 'mit' HF & VUC spørger kursister ofte, hvorfor de skal til eksamen i alle fag, når eleverne på stx ovre på gymnasiet ikke skal. Begrundelsen er, at hf som den eneste gymnasiale uddannelse ikke har årskarakterer. I bekendtgørelsen til 2-årigt hf og i bekendtgørelsen for hf som enkeltfag hedder det kort og godt: "Der gives ikke afsluttende standpunktskarakter (årskarakterer)." Men hvorfor er det sådan?

Jeg mener at have fundet to gode svar på spørgsmålet, men det har været nødvendigt at gå tilbage til "Betænkning om Højere Forberedelseseksamen" fra 1967, som indeholder de vigtige dokumenter om hf, dengang Folketinget vedtog at indføre denne nye gymnasiale uddannelse.

I 1967 var der kun én gymnasial uddannelse i Danmark, stx. Hvis man dengang ville være lærer, og man ikke havde en stx, kunne man gå på et etårigt præparandkursus, som forberedte deltagerne til optagelsesprøve på et lærerseminarium. Hf skulle fra 1967 afløse dette præparandkursus, så hf-studerende fra 1969 kunne optages på lærerseminarierne – og senere på alle andre videregående uddannelser med de rette valgfag.

I Lov om Højere Forberedelseseksamen fra 1966 hedder det bl.a.: "Det kan ikke fastsættes som betingelse, at den pågældende har fulgt undervisningen til højere forberedelseseksamen." Studieplansudvalget, der for undervisningsministeren forberedte det nærmere indhold i hf, dvs. fag, forslag til bekendtgørelse m.m., vender gang på

gang tilbage til denne bestemmelse. Få linier inde i udvalgets beskrivelse af sit arbejde hedder det: "Desuden har man set det som et led i udvalgets opgave at overveje, hvordan de, der vil forberede sig til hf ved selvstudium, kan få vejledning, der virkelig gør en sådan forberedelse mulig."

Hvorfor ligger selvstudium Folketinget og studieplansudvalget så meget på sinde? Jo, hf skal også kunne fungere "som en sluse tilbage til uddannelsessystemet for dem, der på et tidligt tidspunkt er gået ud i erhvervslivet." I 1960'erne talte man meget om intelligensreserven, som netop befandt sig blandt de mennesker, der tidligt havde forladt uddannelsessystemet. Selvstudium skal være en mulighed for disse personer. Og selvstuderende har af indlysende årsager ikke årskarakterer, og det kan være forklaringen på, at kursusstuderende heller ikke skal have det. Så vidt jeg har kunnet se, begrundes studieplansudvalget ikke selv eksplicit, at hf ikke har årskarakterer.

Jeg tror, vi nærmer os svarene på, at hf ikke har årskarakterer. For det første skulle hf afløse et kursus, der forberedte til en optagelsesprøve, dvs. hf afløste et kursus uden årskarakterer. Det er også værd at lægge mærke til ordet 'kursus', som hf overtager fra det præparandkursus, som hf erstatter, jf. fx Statens hf-kursus, og på HF & VUC taler man stadig om kursister. For det andet skulle man kunne tage en hel HF som selvstuderende. Nu er der så gået 45 år, og i dag er der så godt som ingen selvstuderende. Det hænger bl.a. sammen med, at man nu kan få foretaget en realkompetencevurdering på HF & VUC. Hvis en person kan sandsynliggøre, at hun eller han har opnået et fags kompetencer fx gennem sit arbejde, afholder hf en prøve med vurderingen bestået eller ikke bestået. Ved bestået prøve står der "merit" ud for faget på eksamensbeviset.

Hf skulle afløse et præparandkursus uden årskarakterer. men det begrundes jo ikke nødvendigvis, at hf heller ikke skal have årskarakterer. Og selvstudium er nu næsten forsvundet. Derfor mener jeg at kunne konkludere, at de historiske begrundelser for, at hf ikke har årskarakterer, at de ikke længere eksisterer.

Spørgsmålet er derfor, om der er gode grunde

til at indføre årskarakterer på hf i dag. Jeg vil nævne to grunde. I mange år har hf på gymnasierne været en ungdomsuddannelse og på VUC en voksenuddannelse. I dag er kursisterne blevet meget yngre på HF & VUC. På 'mit' hf-kursus var gennemsnitsalderen engang 38 år, i dag gætter jeg på, den er i begyndelsen af 20'erne, og på vores 2-årige hf kan man optages direkte fra 10. klasse, dvs. at der er der kursister på 16 og 17 år. Deltagerforudsætningerne i dag på HF & VUC er derfor meget anderledes end tidligere, og derfor må rammer og didaktik tilpasses de nye deltagerforudsætninger.

På hf skal kursisterne have vurderet deres standpunkt to gange om året, men der er ikke krav om at gøre det med karakterer. I fag med skriftlig eksamen skal kursisterne have *tilbud* om terminsprøve, som kan bedømmes med en karakter.

Det er som om Undervisningsministeriet har berøringsangst i forhold til karakterer på hf i løbet af kursusåret. Det kan være medvirkende til, at det for nogle kursister er et realitetschok at komme til eksamen. Standpunkts- og årskarakterer vil gøre målet med hf og dermed forventningerne til kursisterne tydeligere.

En relevant indvending imod standpunktskarakterer er, at de siger noget om, hvordan kursistens standpunkt har været gennem en periode, dvs. standpunktskarakterer har med fortiden at gøre. Derfor skal standpunktskarakterer følges op med samtaler, hvor karaktererne begrundes og i forlængelse heraf, hvordan kursisten i tiden fremover kan forbedre sit faglige niveau. På denne måde kan karakterer og samtaler om karakterer være med til at stilladsere kursistens læring i tiden der kommer.

Frafaldet på hf er større end på de andre gymnasiale uddannelser. Det er der sikkert flere grunde til, men én af dem er, at fraværet på hf er ret stort, og fravær bliver let til frafald. Hvorfor er fraværet stort på hf? Det er der igen en række grunde til, men én af dem er, at der ikke længere

er nogen 'gulerod' for at komme til undervisningen. Jo, selvfølgelig er der det at lære om spændende perioder i dansk litteratur og om spændende og relevante naturfaglige forhold, men vi må konstatere, at det ikke er nok for en del kursister på hf.

Tidligere skelnede man mellem læsepensum og eksamenspensum, hvor eksamenspensum var mindre end læsepensum. Kursister med for meget fravær skulle til eksamen i læsepensum, mens de øvrige kursister fik en slags rabat i pensum til eksamen. Denne 'gulerod' eksisterer ikke mere – og det gør ordet pensum heller ikke. Standpunkts- og årskarakterer kan blive en ny 'gulerod' for kursisterne – og endnu flere vil så opdage, at dansk litteratur og naturfag er spændende.

Sammenfattende mener jeg, at deltagerforudsætningerne på hf i dag er vidt forskellige fra deltagerforudsætningerne i hf's barndom, men man har ikke justeret rammebetingelserne i overensstemmelse hermed - snarere tværtimod. Derfor synes jeg, der er gode grunde til at indføre standpunkts- og årskarakterer på hf, fordi det vil betyde færre realitetschok for kursisterne til eksamen, og fordi det sandsynligvis vil mindske fraværet og dermed frafaldet, dvs. at der også er et uddannelsespolitisk aspekt i at indføre standpunkts- og årskarakterer.

Elever, der på stx har forsømt for meget, skal til eksamen på 'særlige vilkår', dvs. de skal til eksamen i alle fag, og årskaraktererne indgår ikke i eksamensbeviset. Det er tankevækkende, at det, der er en sanktion på stx, er normen på hf. Årskarakter på hf vil medføre, at kursisterne får samme vilkår som eleverne på stx og de to andre gymnasiale uddannelser, dvs. at de ikke skal til eksamen i alle fag.

Mister hf ikke sit særkende, hvis man indfører standpunkts- og årskarakterer? Efter min mening er hf's væsentligste særkende i dag, at undervisningen skal være anvendelsesorienteret, og det har jo ikke noget med karakterer at gøre.

Den psykologiske rådgivning på KVUC – status og evaluering

*Af Solveig Heide-Jørgensen,
lektor på Københavns VUC*

■ Det er mandag formiddag i august måned i hjertet af København. Solen skinner, sommeren vil ikke slippe sit tag, udenfor står nye kursister og deres forventningsfulde snak høres som en fjern rumsteren igennem de tykke mure til det enkelt møblerede kontor.

Overfor mig sidder hun, lys, tynd og sammenkrøbet på den polstrede stol medens hun med lav og tonløs stemme fortæller. Camilla har gået på KVUC i to år, men er ramt af fravær. Hun kæmper med ting udover det sædvanlige, ting som tårner sig op foran hende og blokerer for hendes fremgang. Det er skammen; den massive følelse af ensomhed, bevidstheden om at hendes situation er så svær, at ingen kan rumme den. Under den time lange samtale fortæller Camilla om sin fars selvmord for 3 måneder siden, om chokket, sorgen og den fortærende smerte over at være efterladt uden varsel. Hun fortæller om den opslidende arvesag mellem den afdøde fars nye kone og Camilla og hendes søskende. Hun fortæller om storesøsteren, som er psykisk syg og derfor ikke er nogen støtte i alt det svære, og hun sætter ord på det sværeste i livet; om hvordan hun mister fodfæstet og grebet om livet og sin uddannelse.

Camillas historie er én blandt mange og der bliver flere af dem. Den er alligevel unik, for det er hendes erfaringer og liv, der tages fat på i samtalen denne mandag formiddag. Men den er ikke enkeltstående. Alle de kursister, der opsøger mig for at få hjælp til deres livskriser og personlige

problemer, har alle en vægtig grund til at komme. De har ofte taget tilløb i lang tid. Og når de omsider dukker op til samtale er det, fordi fraværet er blevet for stort eller fordi deres tilstand er så ubærlig, at de må have hjælp til at komme videre.

Psykologisk rådgivning på KVUC

Psykologisk/pædagogiske rådgivninger findes i alle mulige afskygninger rundt omkring på gymnasier og VUC'er, og som nyansat i 2006 opdagede jeg, at KVUC manglede denne vigtige funktion. Intentionen med den psykologiske rådgivning var at tilbyde individuelle samtaler i et fortroligt og støttende miljø, hvor kursisterne kunne få luft for og hjælp til at håndtere de personlige problemer og livskriser, som rigtig mange kursister kæmper med. Dette ikke mindst for at fastholde de studerende i deres forløb på KVUC. Den psykologiske rådgivning blev etableret d. 1.8. 2007 og er vokset hvert år. Jeg startede med 100 timer pr. skoleår, og i 2012-13 har jeg brugt samtlige 500 timer, som funktionen fik tildelt dette år.

Evaluering af den psykologiske rådgivning

I foråret 2012 ønskede ledelsen på KVUC et billede af, hvor mange kursister, der opsøger den psykologiske rådgivning, hvilken art af problemstillinger de kommer med og hvordan den psykologiske rådgivning understøtter ønsket om fastholdelse og gennemførelse.

En spørgeskema-undersøgelse blev iværksat. Den havde to delmål:

1. Kortlægning af de problemstillinger kursisterne kommer med i den psykologiske rådgivning for at tegne et billede af de forskelligartede områder af tilværelsen, de personligt kæmper med og søger hjælp til at løse.
2. Undersøgelse af kursisternes udbytte af samtalerne, samtalerne indflydelse på fremmøde, studieaktivitet og gennemførelsesprocent.

Ud af KVUC's 5.718 kursister har 74 i skoleåret 2012-13 opsøgt den psykologiske rådgivning og alle har jeg haft samtale med mindst 1 gang. Mange (i alt 34 eller 46%) kursister har benyttet muligheden for at få 5 samtaler. Andre (i alt 7 kursister)

har kun haft en enkelt samtale. Disse har enten været i gang med et decideret psykiatrisk/psykologisk behandlingsforløb andetsteds, hvorfor jeg ikke blander mig i det og ikke mener de skal have samtaler hos mig parallelt, eller de har været så dårlige, at jeg har sendt dem videre til egen læge eller direkte på psykiatrisk skadestue. Gruppen midt imellem, som har været her 2, 3 eller 4 gange (45%) har selv vurderet, at det var tilstrækkeligt i forhold til problemets karakter. Desuden er der i denne mellemgruppe 6 kursister, som fortsætter i den psykologiske rådgivning i næste skoleår.

Årsagerne til at kursisterne opsøger den psykologiske rådgivning

Ud af de 74 kursister har 67 kursister besvaret spørgeskemaet vedr. deres 'problemstillinger', en-

ten alene eller i samråd med mig. Kursisten havde frit slag til at sætte flere krydser blandt de 30 problemstillinger, der kunne vælges imellem. Mange har således sat 3-5 krydser (i alt 184 krydser), da de oplevede, at der eksempelvis både var blevet arbejdet med død, sorg, ensomhed, tristhed og tomhed (Fig. 1).

En sammenlægning af problemstillingerne indenfor beslægtede kategorier viser at komplekserne omkring ensomhed, angst, parforhold/ familie-relaterede problemer og sorg angives som mere end 50% af 'problemstillingerne' (Fig. 2). Det er dog også tydeligt, at der er en hel palet af andre 'problemstillinger' bag, hvorfor kursisterne opsøger den psykologiske rådgivning (Fig. 1 og 2).

Det er interessant at se, at angst i forskellige afskygninger slår markant ud. Kobler man det

Fig. 1. Søjlediagram over fordelingen af besvarelserne på samtlige 'problemstillinger'.

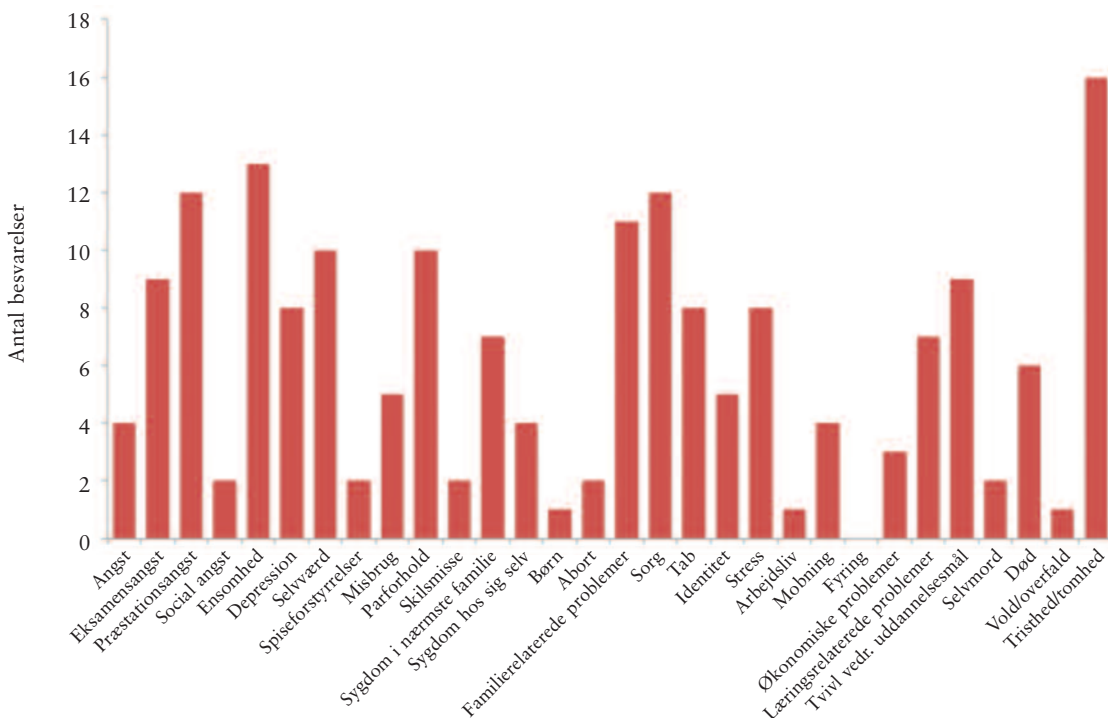

Fig. 2. Sammenlægning af problemstillingerne på væsentlige kategorier vist i procent af besvarelserne.

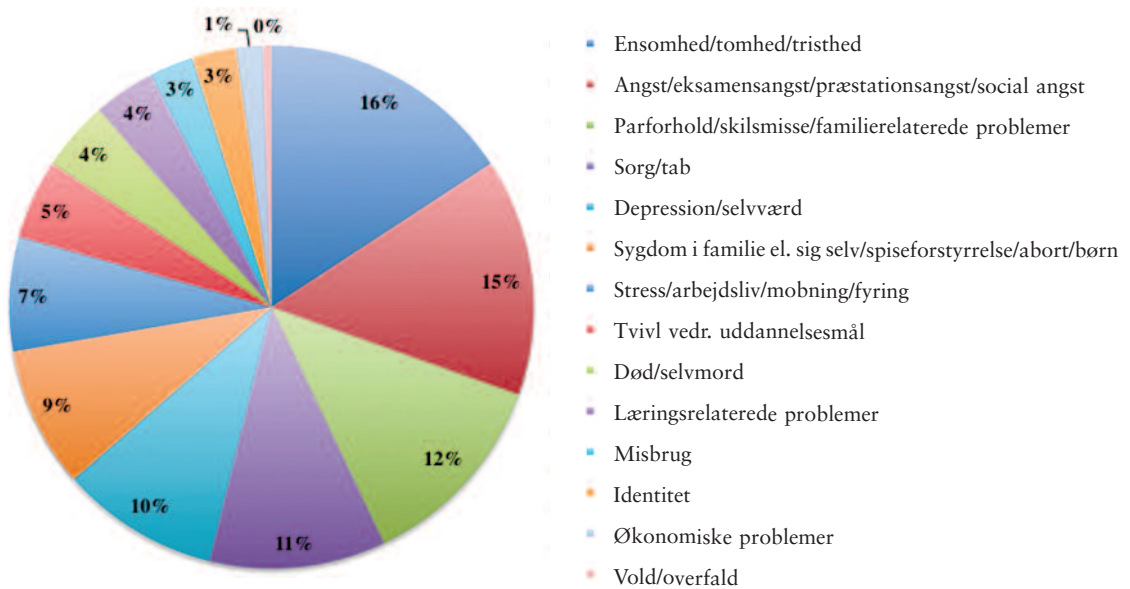
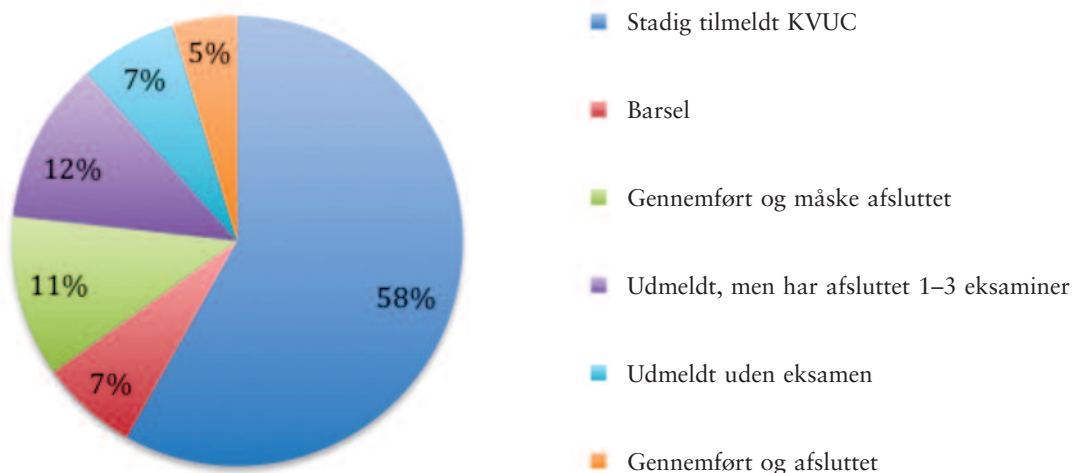

Fig. 3. Stikprøve af fastholdelse og gennemførelses-statistikken på dem som har gået i den psykologiske rådgivning (N=43).

med det høje antal af krydser inden for selvværdsproblematikker, har vi en typisk kursist i den psykologiske rådgivning, *'med præstationsangst og lavt selvværd'*.

Ligeledes fremgår det, at sorg, tab og tristhed/tomhed slår markant ud, og sammen med for eksempel familierelaterede problemer og sygdom i nærmeste familie giver det igen en typisk kursist i den psykologiske rådgivning, *'hvis mor er død af kræft og faderen dernæst er gået ned med depression'*. Kursisten oplever således at stå med et frygteligt tab og en stor sorg.

En anden høj score ligger på ensomhed, som får 13 krydser og kobler man den med depression (8) og tristhed/tomhed (16), har vi igen den velkendte kursist i den psykologiske rådgivning, *'som tidligere har været på anti-depressiv medicin og som mangler kurs og motivation'*.

Effekterne af den psykologiske rådgivning

Ud af de 74 kursister, der har besøgt den psykologiske rådgivning, har de 34 kursister, som har besøgt rådgivningen 5 gange, besvaret spørgeskemaets forhold vedr. udbytte af samtalerne, samtalerne indflydelse på fremmøde og studieaktivitet, profilering af den psykologiske rådgivning samt ønsker for nye tiltag.

Besvarelsene kan sammenfattes i en række mere "fortolkende" ekstraheringer, hvor de vigtigste pointer udledes:

• "Hvad synes du var det mest givende og hjælpsomme ved at have samtaler i den psykologiske rådgivning?" Mange sætter krydser ved alle fire svarmuligheder:

- 1) At have en professionel samtalepartner,
- 2) at blive lyttet til,
- 3) at få nye erkendelser om personlige problemstillinger og
- 4) at få råd og redskaber til håndtering af det, der er svært.

Og en del skrev også i det frivillige svarfelt, bl.a.: "Det har betydet, at jeg har kunnet ytre mig om mine problemer til en tredje, upartisk part". "Jeg fik lyst til at komme i skole igen". "Jeg kom i gang med at arbejde med mine pro-

blemer". "Jeg fik større indsigt i mig selv". "Jeg begyndte at sige noget i timerne". "Jeg fik et nyt syn på min lærer". "Jeg opdagede, hvad jeg var så ked af". "Jeg blev lyttet til og følte mig ikke så ensom mere". "Jeg tog kontakt med mine forældre". "Jeg fik lyst til at fortsætte med at leve".

- "Hvordan vurderer du betydningen af samtalerne i den psykologiske rådgivning i forhold til fremmøde?" Ud af de 34 pegede 22 kursister på, at deres fremmøde var blevet mere stabilt og/ eller at de fik mere lyst til at komme i skole, men 12 pegede på, at samtalerne ikke flyttede ved deres fravær.
- "Hvordan vurderer du betydningen af samtalerne i den psykologiske rådgivning i forhold til aflevering af opgaver og at være aktiv i timerne?" Samtalerne havde en positiv effekt for 18 kursister, 10 pegede på, at det ikke ændrede på nogen af delene og 4 svarede ikke.
- "Hvad kunne du foreslå, at den psykologiske rådgivning havde større fokus på i fremtiden?" 9 pegede på flere træffetider. 1 pegede på særlige tilbud (uden at angive hvilke). I det individuelle svarfelt vedr. forbedring og udvikling af rådgivningen ønskede 6 kursister flere samtaler.
- "Har du udover den psykologiske rådgivning gjort brug af andre støtteordninger på KVUC?" 3 kursister pegede på, at de har gjort brug af ordblindeundervisning.

Hjælper den psykologiske rådgivning på gennemførelse og fastholdelse?

I forhold til spørgsmålet om gennemførelse og fastholdelse blev der udvalgt 34 kursister med 5 samtaler + 9 tilfældigt valgte, der alle havde været i den psykologiske rådgivning. Data fra Ludus (ultimo juni 2013) viste, at ud af de 43 kursister var der mindst 58% som stadig var tilmeldt KVUC og at 7% var udmeldt uden at afslutte nogen eksaminer (Fig. 3).

Derudover var der usikkerhed om forløbet på en del kursister som er udmeldt med nogle eller alle eksaminer eller som var på barsel, dvs. at gennemførelsesprocenten ligger på 93% for dem som

har besøgt den psykologiske rådgivning. Statistikkene for gennemførelsesprocenten på hele KVUC er i øjeblikket 67%.

Konklusion

Det er tydeligt, at besvarelsene lægger op til overvejelser om fremadrettede aktiviteter, hvor studievejledning, mentorer, lærere og ledelse kan inddrages. Det er også tydeligt, at der er områder hvor kursisterne har været udsatte for begivenheder i deres omgivelser, som vi ikke kan hjælpe med. Men der er stadig væsentlige forhold i de belastede kursisters situation, som vi skal afhjælpe for at sikre et kontinuert undervisningsforløb. Nogle af disse forhold er følgevirkninger af begivenheder i kursisternes liv, mens andre måske ikke har en direkte identificerbar årsag. Denne sondring er mindre væsentlig i arbejdet med at støtte kursisten. Derimod er det vigtigt at iagttage, hvad vi kan gøre for kursister, der eksempelvis føler sig ensomme, har depression eller lider af én af angsttyperne.

Selvom det er vanskeligt præcist at anføre gennemførelsesprocenten, så viser tallene tydeligt at kursister som har besøgt den psykologiske rådgivning har en større chance for at gennemføre studierne end den gennemsnitlige kursist på KVUC.

Den psykologiske rådgivning er som udgangspunkt etableret som et "humanistisk foretagende", hvor støttende samtaler er det bærende element. Men med fokus på de fortsat mere komplekse kursist-typer, skal rådgivningen udover de mange individuelle samtaler også tilbyde kurser og selvhjælpsgrupper, som kan være med til at understøtte deres studieforløb og dermed gennemførelse.

Derfor bliver der igen i indeværende skoleår tilbudt kurser mod eksamensangst, og som noget nyt tilbydes et kursus mod skriveangst samt en selvhjælpsgruppe inden for præstationsangst. Desuden udvikler den psykologiske rådgivning et netbaseret kursus mod eksamensangst for at nå ud til en langt større gruppe.

Kursisterne er i dag presset fra mange sider, og ikke blot af en tung social og personlig bagage. Fra samfundets side ligger der også et politisk krav og pres på de unge. Regeringens mål er, at 95 procent af de unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse. I den psykologiske rådgivning møder jeg ofte kursister, som udover problemstillinger med ensomhed, tomhed og tristhed kæmper med præstationsangst og et stort forventningspres. De lider under en opslidende frygt for ikke at opnå tilstrækkeligt høje karakterer for at blive optaget på drømmestudiet. Konkurrencetænkningen i vores samfund siver stille og roligt ind under huden på dem.

For Camilla, som i en ung alder er løbet ind i et bjerg af problemer, kan et godt forløb i den psykologiske rådgivning i bedste fald anviser en sti over bjerget, og i værste fald er opgaven for stor til at en uddannelsesinstitution kan hjælpe. Men som udgangspunkt har vi en forpligtelse til også at hjælpe de sårbare kursister, som der kommer flere og flere af.

Som ansat i den psykologiske rådgivning kan jeg blot med Benny Andersens ord sige: "At lytte til en klagesang - uden at rette og bedømme" og at være med til at give kursisterne retning og håb, så de kan komme igennem deres uddannelse og videre i livet, er en udfordrende og meningsfuld opgave.

To fortællinger om gymnasial

Af Torben Jarl,
uddannelseskonsulent, KVUC

I synet på gs-systemet kæmper to meget forskellige opfattelser om at sætte dagsordenen. Den første og mere negative fortælling handler om, at gs-supplering nu er vokset ud af kontrol og truer målsætningen om hurtig overgang til videregående uddannelse. I den anden og mere positive forståelse bliver væksten i gs-supplering set som en nødvendighed forudsætning for rekordoptaget på de videregående uddannelser. Et tæt kendskab til målgruppen taler for den sidste forståelse: For gs-systemet synes vigtigere end nogensinde som den bro, der kan forbinde en ny mangfoldig virkelighed med skærpede adgangskrav til de videregående uddannelser

■ I foråret 2013 sendte de danske politikere et klart signal om, at de ønsker at se forandringer af GS-området. Det skete med SU-reformen, der fra næste skoleår kraftigt indskrænker GS-studerendes mulighed for at modtage SU til supplering. Fremadrettet skal GS-forløb tilrettelægges som turbokurser af maksimalt seks uges varighed, hvis forløbene skal udløse SU. Det skal altså være slut med den nuværende struktur i GS-systemet præget af turbokurser i sommerferien og længere forløb af fire-fem måneders varighed i semestrene. En struktur der i øjeblikket gør det muligt for GS-studerende, der mangler flere fag, at tage fagene sideløbende i et sammenhængende forløb og afslutte med eksamen i alle fag på samme tidspunkt.

SU-reformen risikerer at ødelægge et velfunge-

rende suppleringsystem. Hvis skolerne kun må arrangere gs-undervisning i blokke af seks uger, kan det betyde, at ikke alle unge kan nå at tage de nødvendige fag på et år. For der må stadig kun afholdes tre eksamener om året. Dermed risikerer vi at forsinke de unges videre færd i uddannelses-systemet unødvendigt. I hvert fald de studerende, der ikke har andre økonomiske muligheder end SU. Den udvikling kan ingen for alvor være interesseret i.

Politisk indgreb mod væksten i GS-systemet

Det overordnede ønske fra politisk hold er ikke til at tage fejl af: GS-studerende skal få deres supplerings overstået i en fart, og der skal også helst blive færre af dem. Det politiske træk i nødbremsen skyldes (formentligt) en forskrækkelse over en kraftig stigning i antallet af GS-studerende de seneste år. En stigning der da også har været både markant og tankevækkende.

I 2012 supplerede 11.500 studenter deres gymnasiale uddannelse. Det svarer til, at næsten 30% af en studenterårgang skulle supplere for at søge ind på en videregående uddannelse. Det tal har været i kraftig vækst siden 2007, hvor kun 12% af studenterne måtte supplere. Væksten betyder samtidigt, at statens samlede udgifter til GS-undervisning og SU er steget til godt og vel 350 mio. kr.

Væksten i GS-undervisning er blevet kritiseret hele vejen rundt i det uddannelsespolitiske landskab. En række argumenter har været i spil. Fra landspolitikerne har det først og fremmest lydt, at det aldrig har været meningen, at 30% af en studenterårgang skal supplere. Ræsonnementet er derfor, at GS-systemet må reformeres både for at spare penge og for at få de unge hurtigere ind på en videregående uddannelse. Bag det hele gemmer sig også en mistanke om, at GS-systemet tiltrækker studerende, der udelukkende kaster sig over fag som fysik B og matematik A for at hæve SU. En mistanke der delvis må stå uimodsagt, da der aldrig er blevet gennemført en systematisk, landsdækkende undersøgelse af, om gs-studererne faktisk søger ind på uddannelser, der forudsætter supplerings. Derfor har KVUC fået lavet en under-

supplering

søgelse i Danmarks Statistik (august 2013), der opgør, hvilke videregående uddannelser gs-studerende fra KVUC bliver optaget på. Undersøgelsen viser klart, at gs-studerende bliver optaget på videregående uddannelser, hvor deres supplering har været nødvendig for at opfylde de specifikke adgangskrav. At konstatere, at unge i stor stil supplerer nytteløse fag, synes der derfor ikke at være meget belæg for.

Fra både gymnasie- og universitetsrektorer har der lydt en anden kritik af GS-systemet. Nemlig den at let adgang til gs-supplering opfordrer de unge til tænke taktisk, når de skal vælge studieretning og valgfag på deres ungdomsuddannelse. Tankegangen bag denne bekymring er, at unge fravælger matematik, fysik og kemi på de højeste niveauer ud fra den betragtning, at det er sværere at opnå gode karakterer i disse fag end i sprog og samfundsfag.

Fælles for alle disse indvendinger er, at gs-supplering betragtes isoleret og som en unødvendig mellemstation, hvor uddannelsestoget kun stopper, fordi den enkelte unge har valgt forkert eller er blevet vejledt uhensigtsmæssigt. Og det er langt fra et dækkende billede af virkeligheden. For set i et bredere perspektiv afspejler stigningen i gs-supplering to uddannelsespolitiske succeser: nemlig at gymnasireformen har levet op til målsætningen om at sende flere gennem de gymnasiale uddannelser, og at vi i Danmark oplever en stadig stigende søgning mod de videregående uddannelser.

Skærpede adgangskrav og gymnasireformen øger behovet for supplering

Stigningen i gs-supplering er nemlig ikke vokset ud af det blå, men kan forklares ud fra flere strukturelle forhold. Større søgning mod de videregående uddannelser betyder naturligt flere studenter i gs-systemet. Det samme gør de skærpede specifikke adgangskrav til de videregående uddannelser indført i 2008 og gymnasireformen, der udklækkede sine første studenter samme år. Det år hvor stigningen i GS-studerende for alvor tog fart. De faktorer er værd at kigge nærmere på:

En del af stigningen i gs-supplering forklares

nemlig ved, at universiteterne i forbindelse med gymnasireformen skærpede adgangskravene til mange uddannelser. Ifølge universiteterne skete det ud fra et ønske om at skabe ens krav til samme uddannelser over alt. Det skulle skabe gennemskuelighed for elever og skoler med, hvad gymnasireformens nye studieretninger kan bruges til. Universiteterne har også en naturlig interesse i at optage studerende med så høje indgangskvalifikationer som muligt, og harmoniseringen af adgangskrav skete i de fleste tilfælde ud fra den højeste fællesnævner. Det endte simpelthen med, at ansøgere skulle bruge højere faglige niveauer for at leve op til adgangskravene. Især på de naturvidenskabelige uddannelser og på humaniora, hvor det andet sprogfag (typisk fransk, spansk eller tysk) blev et krav over hele linjen.

Samtidigt blev reformerne rullet ud på de gymnasiale uddannelser. Gymnasireformen gav større frihed til at vælge specialiserede studieretninger, der skulle tiltrække og motivere flere unge til at gennemføre en gymnasial uddannelse. Den utilsigtede konsekvens blev samtidigt, at eleverne i ungdomsuddannelserne nu fik mulighed for at vælge studieretninger uden de centrale fag, de skal bruge for at leve op til de specifikke adgangskrav på især universiteterne.

Den overordnede målsætning om at uddanne flere studenter er lykket. Bl.a. fordi vi har givet de unge mulighed for at vælge specialiserede studieretninger, der motiverer og fastholder. Det er en central pointe, for uden den nuværende struktur for de gymnasiale uddannelser ville vi ikke stå med rekordmange studenter. De er stor del af forudsætningen for at nå målsætningen om 95% af en årgang med en ungdomsuddannelse og helt nødvendige for at nå målsætningen om, at 60% af en årgang får en videregående uddannelse

Valgfriheden medfører ganske naturligt at flere skal supplere. Både i absolutte tal og i pct. af en studenterårgang. Men er det virkeligt et problem? For uden kombinationen af gymnasiale uddannelser med appellerende studieretninger og et effektivt GSK-system, ville vi ikke se så mange studenter eller så stor søgning til de videregående uddannelser.

GS er en integreret del af uddannelsessystemet

Derfor synes det som om, at bager rettes for smed, når kritik og SU-besparelser sætter ind mod gs-systemet. For gs-systemet er ikke en tilfældig mellemstation for ubeslutomme unge. Det er en integreret del af et uddannelsessystem med stor valgfrihed på ungdomsuddannelserne og absolutte adgangskrav på de videregående uddannelser. Et system, der bygger bro for det heldigvis voksende antal unge, der har retning mod de videregående uddannelser.

Bager rettes for smed i den forstand, at besparelser på gs-området retter sig mod løsningen og ikke de strukturer, der skaber behovet for supplerende. Man kunne i stedet vælge at lempe kravene til de videregående uddannelser. Det afholder politikerne sig dog af gode grunde fra. Høje specifikke adgangskrav sikrer nemlig, at de videregående uddannelser kan begynde deres undervisning på et ensartet højt niveau, hvilket rationaliserer undervisningen og forkorter studietiden. Hvad der er sparet i gs-systemet kan hurtigt blive sat til på de videregående uddannelser.

En anden effektiv løsning af gs-problematikken ville være at rulle gymnasireformen tilbage, men det vil også overordnet set skabe flere problemer, end det løser: Hvis unge skal tvinges ind på studieretninger i stil med eksempelvis de gamle matematiske og sproglige studieretninger på STX, vil det uden tvivl afskrække nogen fra at starte, og vi vil opleve at flere falder fra. Det vil hurtigt modarbejde målsætningen om, at 60% skal tage en videregående uddannelse.

GS-systemet er et multi-værktøj

GS-systemet har over årene vist sig at være det værktøj, der kan reparere mange utilsigtede huller og overgange i uddannelsessystemet. Blandt andet for HF-kursister, der er klart overrepræsenterede i gs-statistikkerne. Faktisk kom en ¼ af alle gs-studerende i 2012 med HF i bagagen.

Forklaringen er enkel, for HF'erne har meget svært ved at få tilstrækkeligt med A og B-niveauer til at søge om optagelse på en lang videregående uddannelse inden for de to år, som HF-uddannel-

sen tager. Her fungerer GS-systemet næsten som et integreret studieelement i et uddannelsessystem, hvor de specifikke adgangskrav er tilpasset en treårig gymnasial uddannelse.

GS-systemet fungerer også som et effektivt suppleringsystem for et stadigt stigende antal ansøgere med en udenlandsk gymnasial uddannelse, som søger om optagelse på en videregående uddannelse i Danmark. Til denne gruppe hører også de 'danske' IB'ere, som ofte end andre mangler centrale fag (fx dansk A) for at søge videre i det danske uddannelsessystem.

Unge er ikke uddannelsesrobotter

Det allervigtigste argument for at opretholde et velfungerende suppleringsystem med adgang til SU er, at vi har med unge mennesker at gøre. Unge som heldigvis udvikler sig og lægger nye planer og drømmer nye drømme i takt med, at livet (og måske endda uddannelsessystemet) gør dem kloge. Vi kan ikke forvente andet.

Unge skal i dag fortsat allerede i 9. klasse træffe et valg, der har konsekvenser for deres videregående uddannelse. Eleverne har i dag større muligheder end tidligere for at vælge en studieretning, der motiverer dem. Men studieretningen låser så at sige deres valgfag, så de ikke kan ændre meget undervejs, hvis deres planer for videregående uddannelser skulle ændre sig. Og det gør planerne meget ofte, fordi den gymnasiale uddannelse netop er med til at kvalificere de unges valg af videregående uddannelse.

At tilbyde de unge den bedst mulige vejledning før, de skal vælge ungdomsuddannelse, er både helt centralt og afgørende, hvis antallet af studenter, der skal supplere, skal reduceres. Men det er en urealistisk forventning, at alle unge vil opføre sig som forprogrammerede robotter, der går den lige vej igennem uddannelsessystemet.

Derfor er gs-systemet svært at undvære, som det sted, hvor de unge hurtigt kan opkvalificere deres kompetencer på det tidspunkt, hvor de reelt er i stand til træffe et valg om videregående uddannelse. Nemlig på det tidspunkt, hvor de har en specifik uddannelse for øje.

Analyse om nye udfordringer for VUC – fokus på almen voksenuddannelse

Af Julie Kock Clausen,
konsulent i VUC Videnscenter, VUC Sekretariatet

■ VUC Videnscenter er sat i verden for at tilvejebringe ny viden til gavn for VUC, og et af videnscenterets vigtigste fokusområder er ”Ny voksenpædagogik på VUC”. En væsentlig forudsætning for at udvikle voksenpædagogikken er, at vi har viden om kursisterne – det vil sige målgrupperne på VUC.

Der er sket store ændringer i målgrupperne på VUC i løbet af de sidste år. I foråret 2013 igangsatte VUC Videnscenter og Lederforeningen for VUC derfor i samarbejde med Tænk tanken DEA et analysearbejde netop med henblik på at få ny viden om VUC’s målgrupper. Analysen blev udført af konsulenthuset DAMVAD og har titlen: ”Nye udfordringer for VUC – fokus på almen voksenuddannelse”.

Denne artikel sammenfatter de vigtigste resultater og sætter dem i relation til VUC’s aktuelle situation i det uddannelsespolitiske felt.

Fokus på almen voksenuddannelse

Analysen ”Nye udfordringer for VUC – fokus på almen voksenuddannelse” beskriver indledningsvist bredt VUC’s målgrupper og zoomer derefter ind på målgrupperne på almen voksenuddannelse (herefter benævnt avu). Grundlaget for analysen er de nyeste tilgængelige registerdata, der er fra perioden 2005-2010 samt et omfattende materiale fra fokusgruppeinterview med repræsentativt udvalgte avu-kursister.

Fokus på avu er aktuelt og interessant. Avu

er et underbelyst uddannelsesområde – til trods for, at området udgør en væsentlig del af aktiviteten på VUC (26% i 2012). Fokus på avu som uddannelsesform er højaktuelt i den nuværende politiske kontekst, fordi uddannelsen befinder sig i krydsfeltet mellem det uddannelses- og beskæftigelsespolitiske område og henvender sig til kursister, der har behov for almen kompetenceudvikling for enten at kunne komme videre i uddannelse eller for at fastholde tilknytningen til arbejdsmarkedet.

Samtidig er et fokus på avu interessant, idet avu som uddannelsesform har gennemgået en stor udvikling de sidste år – der var i 2009 en reform af avu, der har været en stabilt stigende udvikling i volumen samtidig med, at målgruppesammensætningen har ændret sig væsentligt. I dag tjener avu således overordnet set to hovedformål – avu anvendes dels som trædesten for unge til ungdomsuddannelserne og som middel til at løfte ufaglærte til faglærte.

Også Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) har i foråret 2013 interesseret sig også for avu, og har offentliggjort en evaluering af avu-reformen. En af hovedkonklusionerne i evalueringen er, at VUC optager kursister på avu, som ikke har de fornødne forudsætninger for at følge undervisningen.

Hvem er avu-kursisterne?

Analysen viser tydeligt, at avu-kursisterne i dag er yngre end nogensinde før, og langt størstedelen af kursisterne er under 30 år. Med kontanthjælpsreformens indførelse fra 2014 ventes gruppen af unge under 30 år i endnu højere grad at søge ind på VUC’s uddannelser. Potentielt vil den forestående reform af erhvervsuddannelserne også medføre en øget søgning fra de unge kursister, der har brug for almene kompetencer på basalt niveau, for at komme ind på en erhvervsuddannelse.

Der er således tale om en markant ændring i kursistsammensætningen – nu og fremadrettet. Tilbage i 2007 var en stor del af kursisterne på avu i slutningen af 50’erne eller derover. Med genopretningspakken, der trådte i kraft i 2011, blev deltagerbetalingen for pensionister og kursister med en videregående uddannelse forhøjet mar-

kant. Dette har ført til, at uddannelsesaktiviteten for disse grupper stort set er forsvundet.

Analysen dokumenterer også en udvikling på avu, hvor den traditionelle enkeltfagsopbygning og -tænkning løbende udfordres af, at flere kursister bruger VUC som et fuldtidsundervisnings-tilbud. Stigningen i andelen af fuldtidskursister gælder særligt for de unge og unge voksne kursister. En af forklaringerne på denne udvikling er indførelse af uddannelsespålæg til unge kontant-hjælpsmodtagere og Ungepakke II, som har skærpet kravene til de unges uddannelsesaktivitet.

Hvor kommer avu-kursisterne fra?

Analysen ser også nærmere på, hvor kursisterne på avu kommer fra. Her viser det sig, at kursistgrupperne på avu er karakteriseret ved, at mange har afbrudte uddannelser bag sig, og at mange kommer fra uddannelsesfremmede hjem. Analysen viser, at 46 % af fuldtidskursisterne har afbrudt en eller flere uddannelser, inden de starter på avu. Et andet forhold er, at VUC-kursisternes generelle socioøkonomiske udgangspunkt er svagt sammenlignet med den resterende del af befolkningen. VUC's avu-kursister kommer med andre ord fra hjem, hvor forældrene i gennemsnit har lavere uddannelsesniveau og betydeligt lavere indkomst end gennemsnittet af befolkningen – faktorer, som man ved, har afgørende indflydelse på, hvorvidt den unge gennemfører en uddannelse.

Denne dokumentation understreger, at avu-kursisterne har et vanskeligt afsæt for at gennemføre en uddannelse, hvilket har betydning for uddannelsesopgaven på VUC, idet VUC i tillæg til uddannelsesopgaven får en opgave i at støtte disse kursister til at bryde den ”negative sociale arv”.

Hvor går kursisterne hen efter VUC?

Flere af de yngre kursister går på VUC, fordi de ikke har fået tilstrækkelige kompetencer fra grundskolen og avu anvendes således som en trædesten til deres første ungdomsuddannelse. Analysens meget opløftende resultat er, at mange unge avu-kursister videreuddanner sig – og i særdeleshed på erhvervsuddannelserne.

Analysen viser, at blandt de helt unge er halv-

delen i gang med en uddannelse året efter, de har gået på avu. Set i lyset af den forventede mangel på faglært arbejdskraft, er det interessant, at langt størstedelen – 59% – af de både de yngre og de voksne avu-kursister, som er i gang med en uddannelse, har valgt en erhvervsuddannelse.

Analysen viser også, at de unge avu-kursister har succes med at fuldføre uddannelse på erhvervsskolerne. Af de fuldtidskursister, som forlod avu i 2005, og som i 2011 har fuldført en højere uddannelse, har 61 % gennemført en erhvervsfaglig uddannelse.

Det må siges at være positivt, at størsteparten af kursisterne kommer videre i uddannelse og får en kompetencegivende uddannelse, og at VUC dermed spiller en vigtig rolle i at give ellers ressourcevage kursister en chance i uddannelses-systemet.

De voksne kursister på VUC

Selvom kursistgruppen på avu generelt er blevet yngre de seneste år, er der dog stadig en stor gruppe kursister over 30 år. De voksne kursister adskiller sig fra de unge ved, at de oftere bruger avu som et alment kompetenceløft samtidig med, at de er i beskæftigelse. Mange af de voksne over 30 år deltager efterfølgende i voksen- og efteruddannelse – særligt på AMU-kurser. Dette resultat peger på, at opkvalificering i de almene kompetencer kan være medvirkende til at skabe en positiv spiral for den enkelte i forhold til opkvalificering.

Konklusion

Der er altså overordnet set to forskellige målgrupper på avu, der følger to forskellige spor efter avu. Hvor de unge og unge voksne især bruger avu til at få kompetencerne til at komme videre på en ungdomsuddannelse eller på hf-enkeltfag, så bruger de voksne særligt avu til at opdatere deres almene kompetencer som led i erhvervsrettet efteruddannelse og for at styrke deres muligheder for beskæftigelse.

Hvad kan den nye dokumentation bruges til?

VUC Videnscenter og Lederforeningen for VUC vil bruge den nye dokumentation af målgruppen på

avu til at få skabt endnu mere fokus på udvikling af dette uddannelsesstilbud, som i voksenuddannelsessystemet er den kompetencegivende uddannelse med det lavest mulige indstigningsniveau og dermed en uddannelse, der spiller en væsentlig rolle i at samle de mindst uddannede op – og ikke mindst medvirke til at bringe dem videre.

Den nye dokumentation for, at avu-kursisterne har et markant svagere socioøkonomisk udgangspunkt for at deltage i uddannelse end befolkningen som helhed tydeliggør, at VUC er stillet over for den udfordring, at en del kursister med ringe uddannelsesparathed skal kunne rummes i læringsmiljøet samtidig med, at de deltager i kompetencegivende uddannelser, som kræver et vist fagligt niveau.

VUC'erne arbejder med denne udfordring på mange måder, fx med forsøg med lektieinkluderende tilrettelæggelser og forsøg med klasser uden mødepligt. Det er som på andre uddannelsesområder en vigtig bestræbelse at sikre den rette balance mellem rummelighed og stringent håndhævelse af studieaktivitetskrav. Der er ingen tvivl om, at VUC'erne i den kommende tid vil skulle arbejde videre med, hvordan gruppen af unge under 30 år bedst muligt bringes videre på uddannelsessporet efter afslutningen af et uddannelsesforløb på VUC.

Kravene til VUC's opgave med at byde ind med almen uddannelse bliver således ikke mindre fremadrettet. VUC skal sikre, at de kursister, der uddannes, får de bedst mulige forudsætninger for at fortsætte i uddannelsessystemet, hvad enten det er en hf-kursist, der vil være pædagog eller en avu-kursist, der skal videre på en erhvervsskole.

Den viden og dokumentation, som analysen har tilvejebragt er således interessant og aktuelt fremadrettet – ikke mindst i forhold til den forestående reform af erhvervsuddannelserne, hvor der stilles krav om almene kompetencer for at få adgang til uddannelserne.

Debatarrangement: Er der snart grænser for uddannelse?

VUC Videnscenter vil sammen med Lederforeningen for VUC bruge den nye viden om målgruppen

på avu til at få skabt endnu mere fokus på VUC's bidrag til at bringe vigtige målgrupper videre på uddannelsessporet. Sammen med Tænketanken DEA inviterer vi derfor til en debatkonference, hvor vi sætter fokus på uddannelsernes udfordringer, på løsninger og på de politiske og økonomiske overvejelser, der ligger bag visionerne om uddannelse som samfundets patentmiddel. Det overordnede spørgsmål for konferencen er: Er der snart grænser for uddannelse?

Debatarrangementet finder sted i Kosmopol ved Nørreport Station i København den 3. december 2013 kl. 13:00-16:00.

Analysens vigtigste resultater

- Udviklingen i avu-målgruppen viser, at avu i høj grad bliver anvendt som trinbræt til videre uddannelse. Antallet af unge 20-25-årige, som bruger avu som et fuldtidstilbud, er i perioden 2005-2010 mere en tredoblet.
- Af de unge avu-kursister, som fortsætter i uddannelse efter avu, vælger 59% af dem en erhvervsfaglig uddannelse.
- Det lykkes de unge avu-kursister at fuldføre uddannelse på erhvervsskolerne. Af de fuldtidskursister, som forlod avu i 2005, og som i 2011 har fuldført en højere uddannelse, har 61% gennemført en erhvervsfaglig uddannelse.

Læs mere

- VUC Lederforeningen, analysen "Nye udfordringer for VUC – fokus på almen voksenuddannelse" (2013): <http://vuc.dk/nyheder/vis-nyhed/nyhed/avu-baner-vejen-til-erhvervsuddannelser/>
- EVA, evalueringen "Evaluering af avu-reformen" (2013): <http://www.eva.dk/projekter/2012/evaluering-af-avu-reformen?searchterm=avu>
- VUC Videnscenter: <http://vuc.dk/om-vuc/vuc-videnscenter/>
- DEA: <http://dea.nu/>

Et interview om AVU-udfordringer

... med Voksenuddannelses redaktør og formand Lisbeth Simonsen, formand for Styregruppen for VUC Videnscenter og direktør Hans Jørgen Hansen, formand for VUC Lederforeningen i anledning af rapporten *Nye udfordringer for VUC? – fokus på almen voksenuddannelse (avu)*

Hvad synes I er den vigtigste konklusion/det vigtigste analyseresultat i avu-rapporten?

Hans Jørgen Hansen: Den vigtigste konklusion er, at de der gennemfører et avu-forløb, faktisk har en rigtig god videreuddannelsesadfærd, og at avu faktisk forbedrer deltageres job- og videreuddannelsesmuligheder. Desværre må man også konkludere, at det fortsat er for mange, der ikke gennemfører.

Lisbeth Simonsen: Det vigtigste resultat i rapporten er, at det bliver dokumenteret, at avu bygger bro til erhvervsuddannelserne: 59 procent af avu-kursisterne (især de unge) fra årgang 2010 er i gang med en erhvervsuddannelse året efter avu.

Hvad er den mest overraskende konklusion/det mest overraskende analyseresultat i avu-rapporten?

Hans Jørgen Hansen: Det mest overraskende er, at så mange fortsætter med en erhvervsuddannelse. Det viser, at avu reelt i dag er en god fødekæde til EUD og dermed får flere i erhvervsuddannelse.

Lisbeth Simonsen: Enig og så er det også overraskende, at andelen af indvandrere fra årgang 2010, som er under uddannelse året efter avu, udgør 33 procent.

Hvad mener I om rapportens udsagn om, at en del lærere synes, der er problemer med at skabe god undervisning i klasser med mange unge?

Hans Jørgen Hansen: Det er ikke med det kendskab jer har til undersøgelsesfeltene noget forfatterne har empirisk grundlag for. Udsagnet er tilsyneladende hentet fra en undersøgelse, som Uddannelsesforbundet har foretaget. Når det er sagt, er problemstillingen sikkert ganske reel, men også et felt, som de fleste VUC'ere arbejder meget aktivt med.

Hvad mener I om rapportens konstatering af, at der er problemer med det faglige niveau hos avu-

kursisterne? Kan I genkende det, og er det noget der arbejdes med i VUC-sektoren?

Lisbeth Simonsen: Der arbejdes med problemstillingen, især på tosprogsområdet – f.eks. dansk som andetsprog. Nogle kursister har behov for et basisforløb ad to omgange for at blive klar til det overliggende niveau.

VUC visiterer til de kendte faglige niveauer på avu og må ind imellem afvise kursister, der ikke kan honorere forudsætningerne

Hans Jørgen Hansen: Der er helt sikkert en del avu-kursister, som har store vanskeligheder, såvel fagligt som socialt. Jeg tror ikke, at løsningen er at tilbyde endnu lavere niveauer end basis. Vi kan sikkert forbedre vejlednings- og afklaringsindsatsen, og blive bedre til at tilrettelægge en mere differentieret undervisning, og få undervisningen gjort mere anvendelsesorienteret samt desuden blive bedre til en løbende evaluering sammen med kursisterne.

Hvor skal VUC-sektoren efter jeres mening placere sig i spændet mellem kravene om gennemførelse og rummelighed?

Hans Jørgen Hansen: I forhold til de unge voksne er avu's mission at kunne tilbyde forløb for de ca. 20%, der forlader folkeskolen uden tilstrækkelige kompetencer til at påbegynde en egentlig erhvervsrettet uddannelse eller ungdomsuddannelse. Vi skal selvfølgelig være rummelige, men ikke forveksle rummelighed med at være kravsløse. Vi skal fastholde, at målet er kompetenceudvikling med meget differentierede forløb.

Lisbeth Simonsen: Vi anser fokus på gennemførelse som et must. Rummeligheden er ikke en hindring for en fokuseret gennemførelse, men en sikring af, at den enkelte kursist bliver set og hørt.

Hvilke samarbejds muligheder for VUC-sektoren prioriterer I højest?

Hans Jørgen Hansen: For avu handler det i høj grad om at få styrket samspillet med erhvervsuddannelser, såvel i indslusnings- og udslusningsvejledning samt at et samspil får en afsmittende effekt på det daglige undervisningsindhold.

Lisbeth Simonsen: VUC bygger bro til EUD og gør vejen lettere for de kursister, der mangler

en adgangsgivende eksamen for at komme ind på erhvervsuddannelserne.

Hvordan mener I, at VUC'erne lever op til de krav, der er til udvikling af en pædagogik, som svarer til kursisternes behov?

Lisbeth Simonsen: VUC skal blive bedre på følgende områder: en større grad af differentiering i fagene for at imødekomme de unges specifikke læringsbehov; fokus på anvendelsesorienteringen i undervisningstilrettelæggelsen samt bevægelse i undervisningen, der fremmer læringen.

VUC skal arbejde meget med de bløde kompetencer hos kursisterne: motivation og medansvar for at nå de fælles læringsmål

Hans Jørgen Hansen: Jeg tror, at VUC langt hen har et pædagogisk miljø, der for kursisterne giver et nyt positivt afsæt til at uddanne sig og lære noget. Der er i VUC rigtig mange dygtige og engagerede lærere, der vil deres kursister og er i stand til at møde dem på en ny og anerkendende måde. Forbedringspotentialer ligger i en bedre og mere systematisk opsamling af "best practise" både lokalt og konkret samt via forskningsindsats.

I hvilken grad er VUC'erne gearede til at varetage de krav om efter- og videreuddannelse til voksne med for ringe uddannelsesniveauer?

Hans Jørgen Hansen: Mulighederne for de voksne kortuddannede er desværre blevet forringet i løbet af de sidste 5 år, både i kraft af deltagerbetaling, reducerede muligheder for svu og beskæftigelsesystemets manglende brug af uddannelse. VUC er godt gearret til opgaven, men mulighederne trænger til at blive forbedret. Og VUC skal og kan også blive bedre i den opsøgende indsats i forhold til kortuddannede og blive endnu bedre til at tilrettelægge fleksible forløb, også gerne ude på virksomhederne

Lisbeth Simonsen: VUC leverer fleksible tilrettelæggelser, tilpasset den enkelte målgruppe, hvilket er VUC's varemærke. VUC skal dog blive bedre til at fokusere på det, kursisterne kan fremfor det, de ikke kan. IKV'en er et godt redskab til at afklare og anerkende den enkeltes viden i fagene. Herfra kan der bygges videre med færdigheder, der bidrager til at nå de faglige mål.

Hvordan vurderer I balancen mellem avu's rolle som uddannelse for unge/unge voksne og avu som opkvalificering af den voksne arbejdskraft? Er VUC-sektoren lige god til begge dele?

Lisbeth Simonsen: VUC er bedst gearret til ungegruppen (unge voksne). Nogle lærere er rigtig gode til den virksomhedsrettede undervisning. VUC er generelt god til at vende kursister, der er i en risikogruppe, til en aktiv gruppe, der fuldfører deres mål. Desuden producerer VUC mønsterbrydere, der får fodfæste i uddannelsessystemet

Hans Jørgen Hansen: Vi ser i øjeblikket rigtig mange unge og unge voksne, og det er også politisk meget højt prioriteret, at blandt andet VUC skal gøre en forskel. Det gør vi så. Jeg tror, at der vil komme mere fokus på, at de kortuddannede voksne skal have bedre muligheder for at uddanne sig. Både fordi, jobmuligheder for ufaglærte hele tiden løbende forringes, og at flere skal være på arbejdsmarkedet længere. Når den tid kommer, at mulighederne forbedres, vil VUC vise, at man selvfølgelig også løfter den opgave. Det er vist VUCs særlige omstillingsparathed, der gør sig gældende.

Hvilke generelle ændringer i VUC/avu synes I rapporten lægger op til?

Lisbeth Simonsen: Hvad avu-lovgivning angår, så kunne man anbefale en udbygning af kernefagene med idræt for at fremme læringen gennem bevægelse samt samarbejde og kommunikation, der er et vigtigt redskabsfag i forbindelse med videre uddannelse.

Hans Jørgen Hansen: Den nuværende AVU-reform fra 2009 er i sit tankegods jo allerede 10 år gammel, og når man så samtidig med ændret deltagerbetaling, hyrdebrev i forhold til introducerende undervisning m.v. delvist underminerer mulighederne for at tilrettelægge forløb, der passer til de nuværende søgegrupper, så gøres sektorens arbejde bestemt ikke nemmere. Vi trænger til at få analyseret behovene for forskellige forløbstyper, og få justeret de bekendtgørelsesmæssige muligheder. Jeg ser frem til, at der kommer et udviklingsprogram på AVU-området, som kan give ny viden om målgrupperne og målgruppernes behov, og viden om hvilke forløbstyper og pædagogiske principper, der giver god "effekt".

- KURSISTTRIVSEL
- NYE RAMMER FOR HF
- GSK'S SUCCES – OG SU
- UDFORDRINGER MED AVU